

علوم شناختی و مدیریت: **واکاوی نقش عوامل شناختی در** **مدیریت، سازمان و کسب و کار**

www.ketab.ir

تدوین:

دکتر رضا حسنوی

استاد دانشگاه صنعتی مالک اشتر

ویراستار فنی:

محسن ایزدپور

سرشناسه:	حسنوی، رضا، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	علوم شناختی و مدیریت: واکاوی نقش عوامل شناختی در مدیریت، سازمان و کسب و کار/ تدوین رضا حسنوی؛ ویراستار فنی محسن ایزدپور.
مشخصات نشر:	تهران: دانشگاه صنعتی مالک اشتر، انتشارات. ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری:	[۷]، ت. ۲۹۲ ص: مصور (برخی رنگی)، جدول.
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۷۳۵۲-۴۴-۳
فهرست نویسی:	فیبا.
یادداشت:	واژه‌نامه.
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	واکاوی نقش عوامل شناختی در مدیریت، سازمان و کسب و کار.
موضوع:	مدیریت صنعتی.
موضوع:	مدیریت دانش.
شناسه افزوده:	ایزدپور، محسن، ویراستار فنی.
شناسه افزوده:	دانشگاه صنعتی مالک اشتر، انتشارات. ۱۴۰۰
رده‌بندی کنگره:	HD۳۷
رده‌بندی دیویی:	۶۵۸
کتابشناسی ملی:	۸۶۶۵۵۴۷

دانشگاه تهران
مجموعه کتابخانه مدیریت و مهندسی صنایع

عنوان کتاب: علوم شناختی و مدیریت: واکاوی نقش عوامل شناختی در مدیریت، سازمان و کسب و کار
تدوین: رضا حسنوی
ناشر: انتشارات دانشگاه صنعتی مالک اشتر
طرح روی جلد: جواد جلالی‌نژاد
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: دانشگاه صنعتی مالک اشتر
صفحه‌آرایی رایانه‌ای: مهدی ملایی
ویراستار ادبی: محسن ایزدپور
کارشناس امور فنی و اجرایی: فاطمه لڑ
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۰
قیمت: ۸۰۰.۰۰۰ ریال

ISBN: 978-622-7352-44-3

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نقل مطالب فقط با ذکر مشخصات کامل کتاب و با اشاره به نام ناشر مجاز است.

آدرس: تهران، لویزان، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، معاونت علوم تحقیقات و فناوری،

مدیریت دانش، انتشارات. تلفن: ۲۲۹۳۲۸۹۱

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱

فصل اول: معرفی علوم شناختی ۳

۱-۱- اهمیت علوم شناختی از دیدگاه رهبری ۳

۲-۱- معرفی علوم شناختی ۸

۱-۲-۱- روان‌شناسی شناختی ۱۱

۲-۲-۱- علم اعصاب شناختی ۱۲

۳-۲-۱- زبان‌شناسی شناختی ۱۳

۴-۲-۱- فلسفه ذهن ۱۳

۳-۱- حوزه‌های کاربردی علوم شناختی ۱۴

۱-۳-۱- مداخله تشخیصی و درمانی ۱۵

۲-۳-۱- هوش مصنوعی ۱۵

۳-۳-۱- آموزش و پرورش شناختی ۱۸

۴-۳-۱- روان‌درمانی شناختی ۱۹

۵-۳-۱- شناخت اجتماعی و روان‌شناسی سیاسی ۱۹

۶-۳-۱- روان‌شناسی تحلیل اطلاعات و رسانه‌های گروهی ۲۰

۷-۳-۱- روان‌شناسی تغییر ذهن ۲۰

۸-۳-۱- علوم دفاع شناختی ۲۰

۹-۳-۱- اقتصاد شناختی ۲۱

۱۰-۳-۱- مهندسی شناختی ۲۱

فصل دوم: سبک‌های شناختی، تأثیر بر عملکرد کارکنان ... ۲۵

۱-۲- مقدمه ۲۵

۲-۲- مفهوم سبک شناختی ۲۶

۲۸.....	۲-۳- تأثیر سبک‌های شناختی بر عملکرد کارکنان (کارکنان تحقیق و توسعه)
۳۰.....	۲-۴- بحث
۳۲.....	۲-۵- نتیجه‌گیری
۳۳.....	منابع

فصل سوم: تأثیر سبک‌های شناختی و یادگیری بر رفتار اشتراک دانش ۳۷

۳۷.....	۳-۱- مقدمه
۳۸.....	۳-۲- پیشینه پژوهش
۳۸.....	۳-۳- سبک‌های فردی و عملکرد کار گروهی
۴۰.....	۳-۴- سبک‌های فردی، خودکارآمدی و عملکرد فوق رسانه
۴۸.....	۳-۵- یک مدل نظری برای تأثیر سبک‌های شناختی بر رفتار اشتراک دانش
۴۸.....	۳-۶- جهت‌گیری برای تحقیقات آینده
۵۰.....	۳-۷- نتیجه‌گیری
۵۰.....	منابع

فصل چهارم: سبک‌های شناختی: به‌عنوان پیش‌بینی کننده ... ۵۵

۵۵.....	۴-۱- مقدمه
۵۶.....	۴-۲- اثربخشی مدیریتی
۵۸.....	۴-۳- اهداف تحقیق
۵۸.....	۴-۴- ابزارهای مورد استفاده
۵۹.....	۴-۵- نمونه‌ی آماری تحقیق
۵۹.....	۴-۶- نتایج آماری به‌دست‌آمده
۶۲.....	۴-۷- بحث
۶۴.....	منابع

فصل پنجم: اشتراک دانش: نقش متغیرهای روانشناختی بر ... ۶۹

۶۹.....	۱-۵- مقدمه.....
۷۰.....	۲-۵- متغیرهای روان‌شناختی و اشتراک دانش.....
۷۳.....	۳-۵- روش تحقیق.....
۷۴.....	۴-۵- ابزارهای مورد استفاده.....
۷۵.....	۵-۵- نتایج آماری تحقیق.....
۷۸.....	۶-۵- تحلیل میانجی/واسطه.....
۸۰.....	۷-۵- بحث.....
۸۲.....	منبع.....
۸۹.....	فصل ششم: شیوه‌های مدیریت دانش در یک سازمان دولتی.....
۸۹.....	۱-۶- مقدمه.....
۹۱.....	۲-۶- مدیریت دانش.....
۹۳.....	۳-۶- رهبری و مدیریت دانش.....
۹۴.....	۴-۶- نقش سبک‌های شناختی: سازگارها و نواوران.....
۹۵.....	۱-۴-۶- سبک‌های سازگار- نواورانه.....
۹۶.....	۲-۴-۶- سبک‌های شناختی درزمینه‌ی کسب‌وکار.....
۹۸.....	۵-۶- مطالعه حاضر.....
۹۹.....	۶-۶- روش‌ها.....
۹۹.....	۱-۶-۶- شرکت‌کنندگان و روش کار.....
۹۹.....	۲-۶-۶- اقدامات.....
۱۰۱.....	۳-۶-۶- زمینه سازمانی.....
۱۰۱.....	۷-۶- نتایج.....
۱۰۲.....	۱-۷-۶- پرسش‌نامه سازگار و نواورانه کرتون.....
۱۰۳.....	۲-۷-۶- ابزار ارزیابی مدیریت دانش.....
۱۰۴.....	۳-۷-۶- تجزیه و تحلیل رگرسیون همبستگی و مرتبه صفر.....
۱۰۷.....	۸-۶- بحث.....

۱۰۷.....	۶-۸-۱- خلاصه نتایج و تفسیر.....
۱۱۰.....	۶-۸-۲- پیامدها و نوآوری تحقیق.....
۱۱۱.....	۶-۸-۳- محدودیت‌ها و پیشنهادها.....
۱۱۱.....	منابع.....
۱۱۷.....	ضمیمه.....
فصل هفتم: تاثیر سرمایه اجتماعی بر قصد اشتراک دانش ضمنی..... ۱۲۱	
۱۲۱.....	۷-۱- مقدمه.....
۱۲۳.....	۷-۲- پیشینه پژوهش.....
۱۲۳.....	۷-۲-۱- اشتراک دانش ضمنی.....
۱۲۴.....	۷-۲-۲- ویژگی‌های فردی.....
۱۲۵.....	۷-۲-۳- عوامل انگیزشی.....
۱۲۶.....	۷-۲-۴- عوامل محیطی.....
۱۲۷.....	۷-۲-۵- سرمایه اجتماعی.....
۱۲۸.....	۷-۲-۶- نشاط یا نیرومندی کارکنان.....
۱۳۰.....	۷-۳- توسعه فرضیه.....
۱۳۰.....	۷-۳-۱- سرمایه اجتماعی و قصد اشتراک دانش ضمنی.....
۱۳۱.....	۷-۳-۲- نقش واسطه‌ای نشاط کارمند.....
۱۳۳.....	۷-۴- روش.....
۱۳۳.....	۷-۴-۱- جمع‌آوری داده‌ها.....
۱۳۵.....	۷-۴-۲- اندازه‌گیری.....
۱۳۶.....	۷-۴-۳- پردازش و تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۱۳۶.....	۷-۵- نتایج آماری.....
۱۳۶.....	۷-۵-۱- روایی همگرا.....
۱۳۹.....	۷-۵-۲- روایی افتراقی.....
۱۴۰.....	۷-۵-۳- آزمون فرضیه.....

۱۴۲.....	۶-۷- بحث.....
۱۴۴.....	۶-۷-۱- پیامدها و محدودیت‌ها.....
۱۴۶.....	۷-۷- نتیجه‌گیری.....
۱۴۶.....	پیوست.....
۱۴۸.....	منابع.....
۱۶۱.....	فصل هشتم: مروری بر عوامل فردی در اشتراک دانش.....
۱۶۱.....	۸-۱- مقدمه.....
۱۶۳.....	۸-۲- مرور ادبیات نظری.....
۱۶۴.....	۸-۳- روش.....
۱۶۶.....	۸-۴- نتایج و بحث.....
۱۷۰.....	۸-۵- خلاصه بحث.....
۱۷۱.....	منابع.....
۱۷۶.....	ضمیمه الف: ادبیات نظری مرتبط با تسهیم دانش.....
۱۸۳.....	فصل نهم: کارآفرینان دانشگاهی: عوامل شناختی پیشران ...
۱۸۳.....	۹-۱- مقدمه.....
۱۸۷.....	۹-۲- نظریه و فرضیه‌ها.....
۱۸۸.....	۹-۲-۱- خود کارآمدی.....
۱۹۰.....	۹-۲-۲- سوگیری خوش‌بینانه.....
۱۹۲.....	۹-۲-۳- تشخیص فرصت.....
۱۹۴.....	۹-۲-۴- رفتار ریسک‌پذیری.....
۱۹۶.....	۹-۳- روش‌شناسی تحقیق.....
۱۹۶.....	۹-۳-۱- نمونه.....
۱۹۷.....	۹-۳-۲- نمونه کارآفرینان دانشگاهی.....
۱۹۷.....	۹-۳-۳- نمونه محققان.....

۱۹۸.....	۴-۳-۹- متغیر وابسته
۱۹۸.....	۵-۳-۹- متغیرهای توضیحی
۲۰۰.....	۶-۳-۹- متغیرهای کنترل
۲۰۰.....	۴-۹- نتایج آماری
۲۰۷.....	۵-۹- بحث و نتیجه‌گیری
۲۱۳.....	یادداشت‌ها
۲۱۵.....	منابع

فصل دهم: کیفیت شناختی: بُعد واکاوی نشده‌ی کیفیت ادراک شده ... ۲۲۳

۲۲۳.....	۱-۱۰- مقدمه
۲۲۶.....	۲-۱۰- کیفیت ادراک شده- پیشینه
۲۲۶.....	۱-۲-۱۰- کیفیت ادراک شده در ساخت محصول
۲۲۶.....	۲-۲-۱۰- کیفیت ادراک شده در صنعت خودروسازی
۲۲۸.....	۳-۲-۱۰- وضعیت فعلی چارچوب کیفیت ادراک شده
۲۳۰.....	۳-۱۰- زیبایی‌شناسی و شناخت
۲۳۱.....	۱-۳-۱۰- اهمیت زیبایی‌شناسی
۲۳۳.....	۲-۳-۱۰- کیفیت شناختی
۲۳۵.....	۴-۱۰- کیفیت شناختی به‌مانند بخشی از چارچوب کیفیت ادراک شده
۲۳۵.....	۱-۴-۱۰- زیبایی‌شناسی ادراک شده
۲۳۶.....	۲-۴-۱۰- عملکرد ادراک شده
۲۳۶.....	۳-۴-۱۰- سه بعد چارچوب کیفیت ادراک شده
۲۳۷.....	۵-۱۰- چشم‌انداز
۲۳۹.....	منابع

فصل یازدهم: بازاریابی عصبی: علم جدیدی از رفتار مصرف‌کننده ۲۴۷

۲۴۷.....	۱-۱۱- مقدمه
----------	-------------

۲۴۸.....	۱۱-۲- تاریخچه (کوتاه) بازاریابی عصبی.....
۲۵۱.....	۱۱-۳- درک مغز مصرف‌کننده.....
۲۵۲.....	۱۱-۴- اندازه‌گیری پاسخ مغز به پیام‌های تبلیغاتی.....
۲۵۶.....	۱۱-۵- چه چیزی می‌توانیم از بازاریابی عصبی یاد بگیریم؟.....
۲۵۸.....	ادامه‌ی مطلب.....
.....	
۲۶۳.....	فصل دوازدهم: بهبود قابلیت اطمینان محصولات راهبردی سازمان
۲۶۳.....	۱۲-۱- مقدمه و پیشینه تحقیق.....
۲۶۵.....	۱۲-۲- روش تحقیق.....
۲۶۶.....	۱۲-۳- نتایج و بحث.....
۲۶۶.....	۱۲-۳-۱- شناخت مسائل و موانع مدیریتی پیش روی گروه‌های
۲۶۸.....	۱۲-۳-۲- بررسی مسائل شناختی و موانع مدیریتی درون‌سازمانی
۲۷۵.....	۱۲-۳-۳- نحوه واکنش به مسائل و چالش‌های مدیریتی گروه
۲۷۷.....	۱۲-۴- سخن پایانی و پیشنهادها.....
۲۷۸.....	منابع.....
۲۸۳.....	واژه‌نامه.....

پیشگفتار

علوم شناختی از دانش‌های نو و متشکل از مجموعه دانش‌های همگرا در کنار فناوری نانو، فناوری زیستی (بایو) و فناوری اطلاعات است. این حوزه علمی از زیرمجموعه‌های علوم اعصاب، روان‌شناسی، زبان‌شناسی، هوش مصنوعی، فلسفه ذهن و انسان/مردم‌شناسی تشکیل شده است و کاربرد وسیعی در رشته‌هایی نظیر پزشکی، آموزش و پرورش، جامعه‌شناسی، سیاست، علوم اطلاعات، ارتباطات و رسانه‌های گروهی، مهندسی پزشکی، مهندسی فرمان و کنترل، مدیریت و علوم دفاعی و جنگ دارد. بسیاری از مؤسسات تحقیقاتی و دانشگاه‌ها به تحقیق در زمینه‌ی علوم شناختی اشتغال دارند و تلاش دارند تا راز بزرگ‌ترین سرمایه‌آدمی یعنی مغز و ذهن را کشف و کارکردهای آن را به‌عنوان عالی‌ترین و پیچیده‌ترین ودیعه الهی درک کنند.

رهبر فرزانه انقلاب در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۳ طی دیدار با مسئولان و محققان ستاد توسعه علوم شناختی کشور در ضرورت پرداختن به علوم و فناوری‌های شناختی فرمودند:

«... هر ملتی که امروز در زمینه‌ی این دانش‌های جدید - که حالا این علوم شناختی و فناوری‌های مرتبط با علوم شناختی چیزهای جدید دنیایند دیگر، مثلاً بیست سی سال است که این‌ها وارد میدان دانش و علم و دانشگاه و پژوهشگاه شده‌اند - عقب بیفتد، سرنوشتش، سرنوشت آن ملت‌هایی است که در آغاز انقلاب صنعتی سرنوشتشان شد استعمار زدگی، شد زیردست بودن، شد فقیر ماندن، شد ذلیل شدن».

کاربردهای علوم شناختی در حوزه مدیریت، تصمیم‌گیری و کسب‌وکار در راستای تحقق منویات رهبری معظم و اهداف شناختی مندرج در اسناد راهبردی و علمی کشور توسط محققان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی مالک اشتر مورد کنکاش و تحقیق قرار گرفت.

در جریان این تحقیق مشخص شد که مراکز علمی-صنعتی اروپا، امریکا و کشورهای آسیای جنوب شرقی نظیر چین، ژاپن و مالزی مسائل علمی و کاربردی مدیریت، تصمیم‌گیری، کسب‌وکار و حتی مهندسی صنایع را، از منظر علوم و عوامل شناختی به‌شدت مورد توجه قرار داده‌اند. کلیدواژه‌های زیر بر مبنای جستجوی علمی شاهد این مدعا هستند:

Cognitive science and knowledge sharing	علوم شناختی و اشتراک دانش
The role of cognitive science in productivity	نقش علوم شناختی در بهره‌وری
Cognitive science and entrepreneurship	علوم شناختی و کارآفرینی
Cognitive science and supply chain management	علوم شناختی و مدیریت زنجیره تأمین
Cognitive science and decision making	علوم شناختی و تصمیم‌گیری
Cognitive empowerment of managers	توانمندسازی شناختی مدیران
Cognitive startups	شرکت‌های نوپای شناختی
Neuro Financing	مالیه عصبی
Neuro productivity	بهره‌وری عصبی
Cognitive quality	کیفیت شناختی

حجم قابل‌توجهی از مقالات به‌روز حاصل از این جستجو جهت ترجمه، پردازش و ارائه در اختیار دانشجویان قرار گرفت.

با دقت در این مقالات و محتوای آن‌ها، این رهیافت حاصل شد که در شرایط کنونی «مدیریت و مهندسی صنایع» و کسب‌وکار را باید از منظر علوم شناختی نیز

مدنظر قرار داد، حوزه‌ای از علم که در کشور کمتر مورد توجه قرار گرفته است. کتاب پیش رو حاصل زحمات علمی جوانان محقق و دانشجو بوده و این جانب نیز توفیق راه‌اندازی تحقیق، ویرایش علمی و تدوین مقالات و درنهایت ارائه کتاب را داشته‌ام. امید است اثر حاضر، ادبیات نظری این حوزه علمی را غنا بخشیده و الهام‌بخش تحقیقات کاربردی جدید در مراکز علمی کشور باشد.

من الله التوفیق و علیه التکلان

رضا حسنوی

پاییز ۱۴۰۰